

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Karoliny Fleischmanové** na téma

„Problematika dědění v právu soukromém a veřejném“

Autorka předložila rigorózní práci, obsahující 116 výkladových stran včetně úvodu a závěru. Svou práci systematicky rozdělila na výklad úpravy hmotněprávní a výklad úpravy procesní, k veřejnoprávní problematice přiřadila ještě výklad některých otázek týkajících se dědictví a trestního práva. K veřejnoprávní problematice pak lze přiřadit i kapitolu, která pojednává o problematice dědické daně. Kromě těchto otázek je ještě jedna kapitola věnována právní úpravě dědění na území Slovenské republiky, další kapitola pojednává o současném stavu řešení problému dědictví v evropském kontextu a konečně zvláštní kapitola se týká otázek v oblasti mezinárodního práva soukromého. Systematika v podstatě odpovídá logickému postupu. Poněkud problematičtým se jeví zařazení výkladu dědění na území Slovenské republiky, možná, že by bývalo vhodnější uvést ho jako poslední kapitolu.

Výklad uvedený v hmotněprávní části, která obsahuje celkem 65 stran je velmi podrobný. Je uveden poměrně rozsáhlou částí historickou pojednávající zejména o základech dědického práva v římskoprávní úpravě, o dědění ve středověku a zejména pak právní úpravě dědického práva v době vydání Rakouského obecného občanského zákoníku až do současnosti. Tyto historizující výklady orientují čtenáře na základní otázky vývoje dědického práva, na ty, které v části úvodní autorka označuje. Jde o charakteristiku předmětu a základních pojmů dědického práva. Zejména se autorka zabývá výkladem pojmů univerzální sukcese, singulární sukcese, osobou zůstavitele apod. Podrobný výklad de lege lata je posléze podán v práci dále. Především jde o předpoklady dědění a nabytí dědictví. Již v této kapitole se autorka zabývá některými teoretickými otázkami a upozorňuje též na příslušnou judikaturu. Podrobně je rozebíráno i postavení dědice – některých spíše výjimečných otázek s tím souvisejících jako je například to kdy je povoláným dědicem osoba neznámého pobytu, nebo např. případ kdy někdo zemře před vyjádřením, zda své dědictví přijímá či nikoliv (tzv. transmise dědictví). I zde se autorka zabývá příslušnou související judikaturou.

Poměrně rozsáhlý a podrobný je výklad o dědění ze zákona, zde autorka postupně uvádí grafy znázorňující postavení zákonných dědiců. Dále následuje pojednání o dědění ze závěti, které je taktéž napsáno velmi podrobně s odkazy na některá významná díla, jakož i na judikaturu. Autorka neopomněla se taktéž velmi podrobně zabývat postavením neopomenutelného dědice a v této souvislosti opět poukázat na příslušnou judikaturu. Výklad testamentárního dědění je doplněn pojednáním o závěti jako podkladu pro zřízení nadace nebo nadačního fondu. V této kapitole o hmotněprávních otázkách dědění je uvedena ještě řada dalších výkladů, jakými jsou například odmítnutí dědictví, vydědění apod. tato kapitola obsahuje celkem 65 výkladových stran.

Další kapitolou je rozbor problematiky řízení o dědictví. Tato kapitola sice není tak rozsáhlá jako předchozí nicméně výklad zde podaný je pečlivý a výstižný. Jsou zde zmíněny všechny podstatné otázky. Kapitolu C, jež se zabývá právní úpravou dědění na území Slovenské republiky, bych označila spíše jako informativní. I této kapitole předchází velice stručný historický vývoj právní úpravy dědění, prakticky od vzniku bývalé ČR. Autorka správně v této kapitole označila občanský zákoník účinný od 1. ledna 1951 (autorka nesprávně uvádí rok 1950 za první kodifikovaný kodex občanského práva na území

Československé republiky. V této kapitole je velmi výstižně zpracováno (str. 91 a násl.) porovnání české a slovenské právní úpravy dědění.

Dále v kapitole D – Dědictví a trestní právo autorka poukazuje na trestněprávní reflexe, které jsou předvídaný trestním zákoníkem, dochází-li protiprávním jednáním v oblasti dědění. Na první pohled by se zdálo, že jde o problematiku poněkud vzdálenější, považují však, vzhledem k tématu práce, že i tato širší souvislost dopadů dědění do trestního práva má své místo v této rigorózní práci a hodnotím zde zpracovanou materii velmi pozitivně. Dále pak autorka ve snaze vypořádat se s dalšími veřejnoprávními aspekty souvisejícími s děděním a to v oblasti finančního práva podává celkem zasvěceným způsobem výklad o problematice dědické daně. Tyto otázky sice nenesou s sebou nějakou hlubokou teoretickou problematiku, avšak pro praktické uplatňování v souvislosti s děděním, které tvoří velkou společenskou oblast nejen v rodinných, ale i v jiných společenských vztazích považují tuto kapitolu za velmi užitečnou a jako takovou patřící do rigorózní práce na téma dědění v právu soukromém a veřejném.

Velmi pozitivně hodnotím aktuální rozbor podaný v kapitole „Současný stav řešení problémů dědictví v evropském kontextu“. Autorka se zde zabývá významnými otázkami, které současná doba přináší v souvislosti se společenstvím v Evropské unii.

V podstatě do výkladu soukromoprávní problematiky patří kapitola J, pojednávající o dědickém právu v oblasti mezinárodního práva soukromého, která opět předchází výklady vhodným způsobem doplňuje.

V závěru rigorózní práce se autorka zabývá i změnami, které jsou předpokládány v dědickém právu v návrhu nového občanského zákoníku, který bude v brzké době projednáván v Parlamentu. K tomu je nutno uvést, že autorka vychází ze stavu návrhu, který existoval v době, kdy práci psala tj. v druhé polovině roku 2009.

Předložená rigorózní práce vychází z bohaté odborné literatury, kterou autorka připojila na konci své práce, jednak jde o práce monografické, dále časopisecké, je uveden i seznam judikatury a právních předpisů. Elektronické zdroje uvádí autorka pouze dva. To, že autorka se s literaturou seznámila a vychází z ní je naprosto zřejmé z textu doplněného citacemi a poznámkami, které autorka uvádí na jednotlivých stránkách práce (celkem 102). Na konci práce připojila autorka též několik příloh týkajících se především mezinárodních dokumentů souvisejících též s děděním.

V úvodu své rigorózní práce autorka seznamuje čtenáře se svými záměry, tedy s tím, o čem bude v práci psát a co podrobí event. potřebnému rozboru. Jak dále uvádí, vzala si za úkol doplnit určité části svými názory, příslušnou judikaturou apod. Seznamuje čtenáře dále s tím, že se snažila ověřit si v advokátní a notářské praxi jednotlivá řešení a postupy předpokládané právními předpisy i uplatnění judikatury v praxi. Toto své předsevzetí autorka v práci splnila.

V předložené rigorózní práci jsem neshledala žádné podstatné nedostatky, naopak je to práce, která splňuje požadavky kladené na práci rigorózní, tj. samostatnost, uvažování nejen de lege lata ale též lege ferenda, kvalitní práci s prameny apod. Proto doporučuji tuto práci, jako plně vyhovující předepsaným požadavkům, k ústní obhajobě.

V Praze dne 14. 9. 2011

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
konzultant diplomové práce